

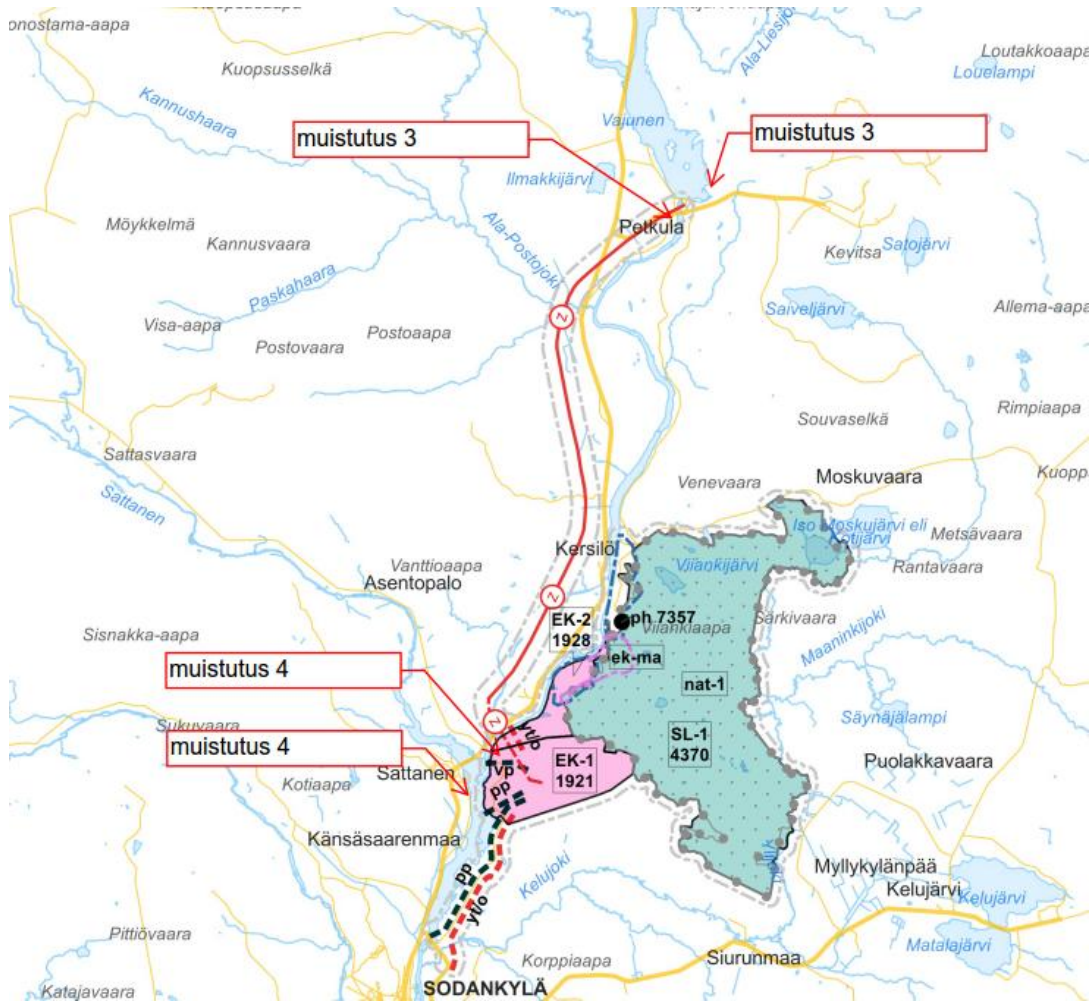

4. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN EHDOTUKSEN JULKISEN KUULEMISEN VASTINEET

JULKISEN KUULEMISEN PALAUTE

- Maakuntahallituksen päätös 19.3.2026 § 28 julkisesti nähtäville asettaminen
- Julkisesta kuulemisesta 25.3. – 24.4.2026 annetut lausunnot ja muistutukset:
 - Palautteet:
 - Lupa- ja valvontavirasto
 - Oraniemen paliskunta
 - Paliskuntain yhdistys
 - Sattasniemen paliskunta
 - Suomen luonnonsuojeluliiton, Lapin piiri
 - Yksityshenkilöt 2 kpl

MUISTUTUKSET KAAVAKARTALLA

YKSITYISTEN MUISTUTUKSET

Muistutuksen nro 3 huomiot:

- Maankäytön tarpeiden yhteensovittaminen ei toteudu.
- Maakuntakaavan yleispiirteisyys ei oikeuta kaavan selvitysten yleispiirteisyyteen. Puutteelliset selvitykset
- Maakuntakaavan sisältövaatimukset eivät täyty.
- Vaikutukset Sattasen kylän olosuhteisiin
- Haitalliset vaikutukset: maisema, äänimaisema ja melu, ilmanlaatu

Vastine

- Kaavaratkaisussa kaivostoimintojen ja muun alueidenkäytön yhteensovittaminen
- **Kaavamääräyksissä** alueet haitallisten ympäristövaikutusten lieventämiseksi ja suojavaikuttamiseksi, **yksityiskohtaisemman suunnittelun ohjaus**
- Toteuttamisen **vaikutukset seurausta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja lupamenettelyssä ratkaistavista asioista**
- Kaava perustuu hankkeen YVA-menettelyn selvityksiin ja arviointityön tuloksiin sekä Natura-arvioinnin päivitystä ja vaihemaakuntakaavaa varten tehtyihin selvityksiin ja arviointeihin. Taustalla **yksityiskohtaiset selvitykset ja arvioinnit**
- Kaavaratkaisun **sitominen vaikutusten arviointien ja Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyjen tuloksiin** kaavamerkinnoin ja -määräyksin Vaihemaakuntakaava ei ohjaa suoraan rakentamista.
- Maakuntakaavoituksen **keskeinen rooli VAT:n toteuttamisessa**
- Yksityiskohtaisessa suunnittelussa on turvattava se, etteivät hankkeen vaikutukset **Sattasen kylään** muodostu kohtuuttomiksi.
- Kaavaratkaisu selvitysten, vaikutusten arviointien ja vuorovaikutuksen, kuten neuvottelujen ja kuulemisten tulos **Huomio maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin** sekä alueen luonnon, maiseman ja kulttuuriperinnön erityispiirteisiin
- Selvitetty **luonnonsuojelulain mukaisten luonnonsuojeluohjelmien ja -päättösten sekä maisema-alueita koskevat perustamispäätökset** ja niiden maakuntakaavoitukselle asettamat **reunaehdot**. LSL:n luonnonsuojeluohjelmien ja -päättösten mukaiset alueet on osoitettu kaavassa. Hankkeen YVA-menettelyn ja Natura-arvioinnin sekä niitä täydentävien selvitysten avulla on voitu tunnistaa alueen **kehittämiseen liittyvät reunaehdot**.
- Vaihemaakuntakaavan **kaavamääräyksillä ohjataan** ratkaisua yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ottamaan huomioon luonto-, kulttuuriympäristö- ja maisema-arvot, olemassa oleva asutus ja elinkeinot.
- **Haitallisten vaikutusten lieventäminen**

YKSITYISTEN MUISTUTUKSET

Muistutuksen nro 4 huomiot:

- Natura-arviointi ja lausuntomenettely osoittavat, että kaivoshanke **merkittävästi heikentää Natura-alueen suojeluperusteina** esitettyjä luonnonarvoja alueen soidensuojelulainsäädännön vastaisesti. Sen vuoksi kaavaa ja kaivostoimitusta ei tule hyväksyä tai tulee vähintäänkin saattaa valtioneuvoston ja EU tuomioistuimen käsittelyyn lainvastaisena hankkeena.
- Kaivoksen voimajohto: taloudelliset menetykset, pysyvä rasite ja haitta, infotilaisuuteen 28.4. ei kutsua

Vastine

- Koska kaivoshankkeella saattaa olla merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Viiankiaavan Natura 2000 -alueen suojeluarvoihin, niin esitetään, että Lapin liiton hallitus hyväksyy kaavaehdotuksen lähetettäväksi valtioneuvostolle **LSL 39 §:n mukaista käsittelyä** varten.
- Toinen mainituista tiloista sijoittuu Kitisen länsirannalla aivan yhden nykyisistä voimajohdosta tuntumaan. Vajukosken alueella on uuden **voimajohdon suunnittelussa paikallisia vaihtoehtoja**.
- Toinen mainituista tiloista sijoittuu Vajusen itärannalle alueelle, johon voimajohdolla ei ole vaikutusta.
- Päätös valittavasta voimajohdon vaihtoehdosta tehdään **sähkömarkkinalain mukaisessa menettelyssä. Maakuntakaava ei yleispiirteisenä suunnitelmana ota kantaa voimajohdon paikallisiin vaihtoehtoihin Vajukosken alueella.**
- 28.4.2026 järjestetty voimajohdon infotilaisuus oli suunnattu maanomistajille, joiden mailla on talvella 2026 toteutettu voimajohtolinjan tutkimuksia. Muille voimajohtoalueen maanomistajille järjestetään infotilaisuus myöhemmässä vaiheessa. Tilaisuus ei liity vaihemaakuntakaavoitukseen.

LAUSUNTO LUPA- JA VALVONTAVIRASTO

Lausunnon huomiot

- Lausunnoissa esitetyt näkökulmat on osittain huomioitu nähtävillä olevassa toisessa kaavaehdotuksessa.
- Kaivoshankkeen edistämisen ja luontoarvojen vaalimisen yhteensovittamiseksi kaavaratkaisua on tarpeen vielä kehittää.
- **Aluevarausten** tulee vastata Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyjen mukaisia aluevarauksia.

Vastine

- Aluevaraukset **maakuntakaavatasoisia, yleispiirteisiä** maankäytön varauksia. Ne perustuvat kaivoksen hankesuunnitelmaan ja sen perusteella tehtyyn YVA:an ja Natura-arviointiin sekä AKL:n mukaisiin vaikutusten arviointeihin. Huomioitu kaivoksen **tekniset toiminnot sekä haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseen perustuvat toiminnot**. Varauksilla on pyritty **sopeuttamaan** kaivostoiminta muuhun alueen maankäyttöön.
- **Aluevarausten lisäksi suunnittelumääräykset ohjaavat jatkosuunnittelua**, jota ovat osayleis- ja asemakaavoitus, kaivos- ja ympäristölupa.
- **Suunnittelumääräyksillä kaavaratkaisu on kytketty** Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyyn. Kaavamääräyksillä ohjataan jatkosuunnittelua, jossa **yksityiskohtat täsmentyvät**.
- Kaavoitus- ja lupamenettelyissä voidaan **ohjata hankkeen toteuttamisen vaikutuksia** tarkemmin niin, että toteutuu kaavassa esitetty suunnittelumääräys:

”Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei Viiankaavan Natura 2000 -alueen luontoarvoja heikennetä merkittävämmän kuin Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyssä sekä LSL:n 39 §:n mukaisessa päätöksessä on todettu.”

LAUSUNTO LUPA- JA VALVONTAVIRASTO

Vastine

Lausunnon huomiot

Kaivoshankkeeseen kytkeytyvät maanpäälliset toiminnot

- **EK-1 suunnittelumääräys ei ohjaa ja rajaa** tässä yksittäistä hanketta koskevassa **kaavassa riittävän yksityiskohtaisesti** maanpäällisen kaivostoiminnan jatkosuunnittelun EK-1-alueita.
- **EK-1 alue** perusteltua rajata siten, että sillä osoitetaan **ainoastaan vireillä olevan kaivoshankkeen edellyttämät välttämättömät kaivoksen tehdasalueen toiminnot**. Selkeyttäisi kaavaehdotuksen oikeusvaikutuksia suhteessa sen mahdollistamaan maankäyttöön ja kaavavaikutuksiin.
- Välittömien maanpäällisten kaivoksen **tehdasalueen toimintojen ulkopuolisia alueita ei tulisi osoittaa EK-merkinnällä** maakuntakaavassa. Mikäli käytetään EK-2 kaltaista aluevarausta, tulee EK-2 määräykseen lisätä **maanpäällisen jatkosuunnittelun poissulkeva suunnittelumääräys**.
- Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyssä ei ole kuvattu **EK-2 aluevarauksella** osoitetun alueen käyttöä eikä arvioidun vaikutuksia Viiankiaavan Natura-alueeseen. Voi olla Natura-arviointikynnyksen ylittäviä vaikutuksia.

- EK-1 ja EK-2-alueiden yksityiskohtaisemman suunnittelun ohjaamiseksi ja sitomiseksi Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyyn annettu kaavamääräys: *"Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, **ettei Viiankiaavan Natura 2000 -alueen luontoarvoja heikennetä merkittävämmiin kuin Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyssä sekä LSL:n 39 §:n mukaisessa päätöksessä on todettu.**"*
- Suunnittelumääräyksellä on varmennettu, ettei toiminta aiheuta arvioitua suurempaa vaikutusta Naturalla suojeltuihin luonnon arvoihin.
- Mikäli hanke ja sen vaikutukset muuttuisivat jatkosuunnittelussa Natura-arviointimenettelyssä todetuista, on kaavassa määräys: *"Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa hankkeen muuttuessa on tarvittaessa tehtävä Viiankiaavan **Natura 2000 -alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointi LSL 35 §:n mukaisesti.**"*
- Natura-arvioinnissa huomioitu maanpäällä tapahtuva malminetsintä ja aiemmin tehtyjen kairausreikien tulppaus
- Rantapuuston säilyttäminen tärkeää Kitisen rannan maisemakuvan säilyttämiseksi
- **EK-1 alue pienennetään vastaamaan paremmin Natura-arvioinnissa esitettyä suunnitelmaa. EK-1 -alue käsittää myös suojavyöhykkeen Kitisen ja Viiankiaavan suuntaan.**
- **EK-2 alueen laajennetaan EK-1 alueesta poistetulle alueelle.**
- **EK-2 kaavamääräyksen täsmentäminen:**
 - **Teknisen huollon rakenteet, liikenneväylät ja -alueet pois**
 - **Täsmennys maanpäällisiin/alaisiin toimintoihin:** *"Alue sisältää kaivostoiminnan kannalta tarpeelliset **maanalaiset** yhdystunnelit ja tilat sekä **maanpäälliset** alueet haitallisten ympäristövaikutusten kuten melun ja maisemahaitan lieventämiseksi."*

LAUSUNTO LUPA- JA VALVONTAVIRASTO

Lausunnon huomiot

Pohjavesialueet

- **Maanpäällisen kaivostoiminnan osoittaminen pohjavesialueella** ei täytä maakuntakaavan sisältövaatimuksia alueiden käytön kestävyys- eikä luontoarvojen vaalimisen näkökulmasta.
- Pohjavesialueelle ei tule osoittaa sellaista maankäyttöä, jonka toteuttaminen voisi vaarantaa pohjavesiesiintymän laadun tai määrän.
- Hankkeen **YVA-menettelyssä ei ole tutkittu** pohjavesialueelle sijoituvia maanpäällisiä teknisen huollon rakenteita, liikenneväyliä ja -alueita.

Vastine

- Tärkeän tai vedenhankintaan soveltuvan pohjavesialueen **suunnittelumääräyksellä ohjataan yksityiskohtaista suunnittelua** siten, ettei pohjaveden laatu, määrä tai käyttökelpoisuus vedenhankintaan niiden vaikutuksesta heikkene.
- Pohjaveden suojelumääräystä on noudatettava kaikessa toiminnassa EK-2 -alueella. **EK-2 alueen suunnittelumääräystä täsmennetään poistamalla kaavamääräyksestä maanpäälliset toiminnot: teknisen huollon rakenteet, liikenneväylät ja -alueet. Haitallisten ympäristövaikutusten torjunta maanpäällä** (melu, maisemahaitat) sallitaan.
- **Vaikutusten arvioinnin** mukaan kaivostoimintojen aiheuttama pohjaveden aleneminen voi vaikuttaa vähäisesti pohjavesialueen määrälliseen tilaan. Kaikki vaikutukset ovat kuitenkin tilapäisiä ja luontaisessa vaihteluvälissä. Pohjaveden laatuun toiminnoilla ei ole vaikutusta. Mahdolliset vaikutukset eivät estä pohjavesialueen käyttöä vedenhankintaan. Määränvaihtelu on luontaisessa vaihteluvälissä.

LAUSUNTO LUPA- JA VALVONTAVIRASTO

Lausunnon huomiot

Kaivostoimintaan kytkeytyvät maanalaiset toiminnot

- LVV lausui 28.1.2026, että kaivostoiminnan ulottuvuudet ja sijoittuminen tulee esittää tuolloin kaavaehdotuksessa esitettyä tarkemmin.
- Esitetty maanalaisen kaivosalueen **ek-ma-merkintä on aiempaa kohdemerkintää parempi** ratkaisu. **Ulottuvuudeltaan ek-ma -merkintä ei vastaa YVA-menettelyssä, eikä Natura-arvioinnissa ja sen lausuntomenettelyssä esitettyä.** Näyttäisi sisältävän myös Natura-arvioinnin lieventävänä toimenpiteenä louhimatta jätettävän ns. satelliittiesiintymän NE.
- **ek-ma alueen rajaaminen** siten, että sillä osoitetaan ainoastaan **vireillä olevan kaivoshankkeen edellyttämät välttämättömät maanalaiset kaivostoiminnot.**

Vastine

- **Maalaisen kaivosalueen ek-ma -alueen** yksityiskohtaisemman suunnittelun ohjaamiseksi ja sitomiseksi Natura-arviointi ja lausuntomenettelyyn kaavamääräys: *”Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, **ettei** Viiankiaavan Natura 2000-alueen luontoarvoja **heikennetä merkittävämmiin** kuin Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyssä sekä LSL:n 39 §:n mukaisessa päätöksessä on todettu.”*
- Natura-arvioinnissa päädytty siihen, että hankkeen **lieventävät toimenpiteet** ovat välttämättömiä. Tämän vuoksi kaavamääräys: *”Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, että Natura-arvioinnissa esitetyt lievennystoimet otetaan käyttöön.”*
- Natura-arvioinnin täydennyksessä on haitallisten vaikutusten **lieventämistoimena** esitetty nk. satelliittiesiintymän NE poisjättäminen, eikä kaavaratkaisu mahdollista kaivostoimintaa sen alueella.
- Maanalaisen kaivoksen ek-ma-rajaus käsittää varsinaisen kaivoksen alueen. Maanalaisen kaivosalueen ek-ma -merkintä ulottuu julkisesti nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa jo EK-2 -alueelle Natura 2000 -alueen ulkopuolella.
- **Rajataan ek-ma-alue tiiviimmin. Rajaus ei sisällä nk. satelliittiesiintymää NE.**

LAUSUNTO LUPA- JA VALVONTAVIRASTO

Lausunnon huomiot

Sähkönsiirto

- Natura-arvioinnin yhteydessä todettuja **linnustoon kohdistuvia vaikutuksia lieventävät toimet** on tarpeen huomioida määräyksissä. Määräyksiä on täydennetty. LVV muistuttaa, että ohjeellisen **uuden voimajohdon** merkintää Kitisen kohdalla sekä Kitisen ja kaivoksen välisellä alueella koskee Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyn lieventämistoimi. **Suunnittelumääräystä tarpeen täydentää** tältä osin

Yleismääräykset

- Kaavamääräyksestä *”Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee pyrkiä välttämään ja lieventämään kaava-alueen suojeltuun lajistoon ja luontotyyppeihin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia”* tulee pohtia **sanan suojeltu poistamista**. Suojeltujen lajien ja luontotyyppien heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain nojalla, joten määräyksen tarkoitus jää epäselväksi. Valtaosa osa kaava-alueen huomattavista luontoarvoista ei ole luonnonsuojelulla suojeltuja, mutta maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan (alueidenkäyttölain 28 §) kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota luonnonarvojen vaalimiseen.

Vastine

- Uuden voimajohdon ja uuden ohjeellisen voimajohdon kaavamääräyksiä täydennetään seuraavasti:

”Voimajohto tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että hämäräaikaan muuttavien muuttolintujen törmäyksiä voidaan vähentää Kitisen kohdalla sekä Kitisen ja Kuusivaaran välisellä alueella.”

- **Poistetaan kaavamääräyksestä suojeltu-sana.**

LAUSUNTO LUPA- JA VALVONTAVIRASTO

Lausunnon huomiot

Kaavaselostus

- Kaavaselostusta on tarpeen selkeyttää, jotta **Natura-alueeseen** kohdistuvien vaikutusten voimakkuudesta, laajuudesta ja pysyvyydestä **välittyä arviointi- ja lausuntomenettely mukainen kokonaiskuva**.
- Natura-arvioinnista annetuissa lausunnoissa Lapin ELY-keskus ja Metsähallituksen Luonto-palvelut katsoivat, että pohjavesivaikutuksia on niihin liittyvän epävarmuuden vuoksi tarkasteltava **60. persentiiliin mukaan. Alenema tulisi esittää kaavaselostuksessa tällä tavoin**.
- Kaavaselostuksen luvut 7.8 ja 7.9 perustuvat pääosin YVA-selostukseen ja Natura-arviointiin sivuuttaen osittain viranomaisten lausuntomenettelyissä esittämät näkökannat.
- Natura-alueeseen ja Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvat vaikutukset tulisi kaavaselostuksessa esittää **huomioiden Natura-arvioinnista annetut lausunnot**.
- Natura-arvioinnissa esitetyn mukaisesti merkittävä heikentyminen olisi kohdistunut Lettoihin, Aapasoihin, Puustoisiin soihin, isonuijasammaleen ja lapinleinikkiin. ELY-keskus kuitenkin katsoi, että **merkittävä heikentyminen kohdistuu lieventämisen jälkeen 12 suojeluperusteeseen**.

Vastine

- Vesitaloudelliset vaikutukset huomioitu pohjavesimallinnuksen herkkyytarkasteluna tehdyn suurimman kallioperän vedenjohtavuuden (60. persentiili) mukaisessa tilanteessa luvuissa 7.5.2 Vaikutukset pohjavesialueilla ja 7.5.3 Vaikutukset Viiankiaavan suojelualueella. **Täydennetään kaavaselostusta 60. persentiiliin osalta**.
- Natura-alueeseen ja Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvien **vaikutuksien arviointia on täydennetty Natura-arvioinnista annettujen lausuntojen mukaisesti** (luku 7.9).
- **Natura-arvioinnin, ELY-keskuksen ja Metsähallituksen lausuntojen poikkeavat näkemykset** haitallisten vaikutusten kohdistumisesta useampaan Natura-suojelun piirissä olevaan luontotyyppiin ja lajiin on esitetty luvun 7.9.2 taulukoissa selkeästi.

ORANIEMEN PALISKUNTA

Muistutuksen huomiot:

- Oraniemen paliskunta **vastustaa eteläistä yhdystietä.**
- Ei ole huomioitu hankkeen **haitallisia kokonaisvaikutuksia** paliskunnalle. Tielinjaus on YVA-menettelyn vastainen.
- Kaava on vastoin yhdyskuntasuunnittelun näkemystä, joka nykyisin on vallalla yhteiskuntasuunnittelussa: **tiivis taajamarakenne**
- Kaivosten **yhteisvaikutukset on huomioitava** (TEM opas Ympäristövaikutusten arviointimenettely kaivoshankkeissa).
- Eteläinen, pidempi tieyhteys tarvitsi **oman YVA-selvityksen.**
- **Soklin liikenteen haitat** Oraniemen paliskunnan alueella

Vastine:

- Vaihemaakuntakaavassa on **kaksi yhdystievaihtoehtoa**. Valinta kaivoksen yhdystievaihtoehtojen välillä on tarkoitus tehdä osayleiskaavoituksen yhteydessä.
- Kaavan **yhteisvaikutuksia** on arvioitu kaavaselostuksen luvussa 7.14 Yhteisvaikutukset sekä poronhoidon osalta luvussa 7.3 Vaikutukset poronhoitoon.
- Kaivoshankkeen vaikutuksia poronhoitoon on arvioitu **poroselvityksen täydennyksen** yhteydessä kaavaselostuksen liitteessä.
- Kaavan vaikutusten arvioinnissa on huomioitu kaivostoiminnasta aiheutuvat **laidunaluealuemenetykset sekä yhteisvaikutukset.**

LAUSUNTO PALISKUNTAIN YHDISTYS

Lausunnon huomiot

- Poronhoidon kannalta **merkittävimmät puutteellisuudet kaavan vaikutusten arvioinnissa** liittyvät kaivostoiminnasta aiheutuviin laidunalueumenetyksiin (suorat ja välilliset häiriöstä aiheutuvat vaikutukset), sekä kasautuviin yhteisvaikutuksiin muun maankäytön (erityisesti Kevitsa)
- **Epävarmuudet kaavan vaikutusten arvioinnissa** kaivostoiminnasta aiheutuvaan laidunmenetyksiin
- **Suojelualueilla** kriittisen tärkeä merkitys poronhoidolle, sillä muualla paliskuntien alueella teollinen maankäyttö heikentänyt poronhoidon toimintaympäristöä
- Aiemmissa lausunnoissa moitittu poronhoidon vaikutusten arvioinnin puutteellisuutta, kaavan **erillisselvityksestä ei pyydetty erillistä lausuntoa.**

RAMBOLL

Vastine

- Vaikutusten arviointi **poroselvityksen täydennyksessä** Tarkempia tokkakuntakohtaisia vaikutuksia koskien yksityiskohtaisempaa suunnittelua
- **Tarkempi vaikutusten arviointi myös Sattasniemen paliskunnan** osalta sekä tarkasteltu **yhteisvaikutuksia.**
- **Yhteisvaikutuksia poronhoitoon** arvioitu mm. **liikenteen,** muiden **kaivoshankkeiden tai tuulivoimahankkeiden** kanssa. Merkittäviä yhteisvaikutuksia hankkeessa voi muodostua erityisesti Kevitsan kaivoksen kanssa. Yhteisvaikutuksia on **huomioitu liikennemelumallinnuksessa,** jossa on oletettu, että Sakatin kaivos ja Kevitsan kaivos toimivat yhtäaikaisesti. Sattasniemen paliskunnan alueelle sijoittuu suunnitteilla olevaa kaivostoimintaa sekä toiminnassa ja suunnitteilla olevia tuulivoimahankkeita. Tuulivoimahankkeet lisäävät häiriöalueita paliskunnassa ja voivat lisätä vaikutuksia samalla tavoin kuin kaivoshankkeet.
- **Epävarmuudet** arvioinnissa ja mallinuksissa tunnistettu ja tuotu esiin vaikutusten arvioinnissa ja arvioitu poronhoidon infrastruktuuriin kohdistuvia vaikutuksia poronhoidon täydennysselvityksessä
- Hankkeen toteutustavaksi valitulla **hankevaihtoehdolla VE1a on vähäisemmät vaikutukset Natura-alueeseen, soidensuojelualueeseen ja luonnonsuojelualueisiin** ja jonka teknistä toteutusta on kehitetty eteenpäin YVA-menettelyssä tarkastellusta.
- Selvitykseen on voinut ottaa kantaa **viranomaislausunnossa** ja selvitystä käsiteltiin **PHL 53 §:n neuvottelussa.**

LAUSUNTO PALISKUNTAIN YHDISTYS

Lausunnon huomiot

Kaivostoiminnan vaikutukset poronhoitoon ja haittojen lieventäminen:

- laidun- ja elinympäristöjen heikentyminen, häiriö- ja estevaikutukset porojen liikkumiselle, kumulatiiviset vaikutukset ja muu teollinen maankäyttö, vaikutukset poronhoitotöihin ja infrastruktuuriin, turvallisuus- ja liikennekysymykset, taloudelliset ja sosiaaliset seuraamukset
- **110 KV voimalinja** leventää aukeaa Sattasniemessä, poistaa laidunta ja muuttaa vasomasuunnitelmia, lintujen törmäyshaitat lisääntyvät

Natura-arviointi

- Kaivos uhkaa merkittävästi **heikentää Viiankiaavan Natura-arvoja**. Koillisen **satelliittiesiintymän louhimatta jättäminen** ei poista kaikkia merkittäviä heikennysriskejä.
- Kaivostoiminnan edistäminen suojelualueella **ei ole kestävä alue- ja luonnonvarapolitiikan** mukaista, eikä linjassa luontokadon pysäyttämiseen liittyvien tavoitteiden ja sitoumusten kanssa.

Vastine

- **Vaikutukset ja haittojen lieventäminen** huomioitu **poronhoidon täydennyselityksessä** ja huomioidaan **jatkosuunnittelussa**. **Maakuntakaavatasolla** tarkastellaan yleispiirteisiä vaikutuksia.
- Kaavamääräyksen **suojavyöhyke** mahdollistaa myös porojen liikkumisen Kitisen rantavyöhykkeellä ja Viiankiaavan suuntaan eteläisen tieyhteysvaihtoehdon toteutuessa.
- Kun poronhoidolle tai poronhoidon rakenteille **ilmenee haittoja**, sovitaan toimista **yhteistyöryhmässä**. Malli on jo käytössä Oraniemen paliskunnan kanssa. Vapaaehtoisesta poronhoidon rakenteiden korjaamisesta tehdään suunnittelua ja sovitaan yhteistyöryhmässä.
- Mahdollisia **haittavaikutusten korvaamisia** käsitellään viranomaisten toimesta **kaivoslupaprosessissa**.
- Lapin liitto pyytää valtioneuvostolta **luonnonsuojelulain 39§:n mukaista päätöstä**, joka mahdollistaisi vaihemaakuntakaavan hyväksymisen. **Kaavan hyväksymisen edellytyksenä** on, että valtioneuvolta saadaan hankkeen kannalta **myönteinen päätös**.
- Kaivoksen toteuttamista varten on pyritty löytämään **luonnonvarojen mahdollisimman kestävää hyödyntämistä tukevia toteutusvaihtoehtoja**. Kaivos rakennetaan syvälle maanalle ja kaikki maanpäälliset toiminnat keskitetään Kuusivaaraan kaivosteollisuusalueelle. Hankkeen vaatimat yhdystiet ovat kaivoshankkeisiin nähden lyhyet.

LAUSUNTO SATTASNIEMEN PALISKUNTA

Lausunnon huomiot

Vastine

- **Pohjoinen yhdystielinjaus** aiheuttaisi merkittävää haittaa. Paliskunta vaatii sen poistamista.
- Uusi **poronhoidon täydennysselvitys** tuottaa aiemmin havaitsemattomia haittoja ja muuttaa toimintojen sijoittelua verrattuna YVA-selostukseen.
- **Sähkölinja** halkoo useita aitoja ja paimennuspaikkoja. Vaikutuksia ei ole riittävästi arvioitu alueen poronhoidolle.
- **Yhteisvaikutukset: Kumulatiivisia haittoja ei ole selvitetty riittävästi.** Täydennysselvitys tarkastelee vain Kevistan kaivosta.
- **Yhdystien ohjeelliset/vaihtoehtoiset linjaukset** ovat **molemmat** kaavaehdotuksessa. Maakuntakaavoituksessa voidaan esittää vaihtoehtoisia tielinjauksia. **Päätös** valittavasta linjasta tehdään osayleiskaavoituksessa.
- **Porotalousselvityksen täydennys** on laadittu perustellussa päätelmässä ja lausunnoissa esille tuotujen puutteiden täydentämiseksi. **Otettu huomioon YVA:n jälkeen tehdyt muutokset hankesuunnitelmissa.** Arvioinnin perusteella **vaikutukset porotalouteen eivät ole muuttuneet merkittävästi** YVA-selostuksessa esitetyistä vaikutuksista.
- Voimajohdon vaikutuksia poronhoitoon arviointiin Sakatin **110 kV** liityntävoimajohdon **ympäristöselvityksessä**, joka on Sakatin monimetallikaivoksen **YVA-selostuksen liitteenä.**
- Voimalinjan vaikutuksia poronhoitoon käsitellään tarkemmin **poroselvityksen täydennysselvityksessä.**
- Uuden voimajohdon ja ohjeellisen **voimajohdon suunnittelumääräyksessä** ohjataan yksityiskohtaisempaa suunnittelua seuraavasti: *Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset.*
- **Sakatin ja Ikkarin kaivoshankkeiden yhteisvaikutuksia** Sattasniemen paliskunnalle tullaan tarkastelemaan **Ikkarin YVA-selostuksessa.** Ikkarin YVA-ohjelmassa ei ole esitetty hankkeen alustavia vaikutuksia, joten yhteisvaikutusten arviointi ei ole mahdollista toteuttaa vaihemaakuntakaavan laatimisen aikana. **Lähialueen muita hankkeita**, joilla voi olla mahdollisia poronhoitoon kohdistuvia yhteisvaikutuksia on **esitetty porotalousselvityksen täydennyksen kartalla** (kuva 5-11). Selvityksessä on tarkasteltu tuulivoima aiheuttamia yhteisvaikutuksia yleisellä tasolla.

LAUSUNTO SATTASNIEMEN PALISKUNTA

Lausunnon huomiot

Vastine

- **Melu-, tärinä- ja pölyvaikutukset** sekä **tehdasalueen siirto länteen** YVA:n jälkeen lisää tärinä- ja pölyvaikutuksia Sattasniemen puolelle

- Kaivosyhtiön ehdottamat **kompensointitoimet** (mm. vaikutusten seuranta, rakentamisen ajoitus, pantaseuranta, esteaidat, meluvallit, pölyntorjunta) **lieventävät haittoja, mutta eivät kompensoi. Paliskunnan näkemys toimista:** kaivostoiminnan ajallinen rajoittaminen, sähkölinjan vetäminen maakaapelina, ylimääräisen työn kompensointi.
- **Kaavaa ei voida hyväksyä, koska se edellyttäisi LSL 39 :n päätöstä.**

- EK-1 määräys sisältää **alueet haitallisten ympäristövaikutusten kuten melun ja maisemahaitan lieventämiseksi**. EK-1 alueelle määräys riittävän peitteisestä ja ehjästä **suojavaiohykkeestä** Kitisenjoen rantavyöhykkeelle ja Viiankiaavan suuntaan.
Meluntorjuntatoimenpiteet yksityiskohtaisessa suunnittelussa
- Perustilaselvityksiä on täydennetty **pölylaskeumatarkkailun** osalta **YVA**-menettelyn aikana vuonna 2021-2022. YVA-täydennyksen 2023 liitteenä on yhteenveto rikastushiekan kuivaläjityksen referensseistä ja pölynhallintakeinoista. YVA-menettelyn jälkeen hankkeelle on laadittu selvitys Sakatin **pölyvaikutukset sekundääriset vaikutukset poroihin**. Pölyn vaikutusta herkkiin kasvilajeihin on käsitelty myös **Natura-arvioinnissa**.
- Lausunnossa esitetty kuva tärinästä koskee mahdollisen **tarvekilouhoksen rakentamisen suurinta mahdollista tärinävaikutusta**, jossa tärinän on oletettu leviävän yhtä voimakkaana kaikkiin suuntiin. Taulukkoa ja kuvaa verrattaessa on huomioitava, että kuvan **tärinä** on **hyvin lyhytkestoinen** verrattuna esimerkiksi tieväylystä muodostuvaan tärinään. Kyseessä on hetkellinen ilmiö.
- Kaavan **PHL 53 §** mukaisissa neuvotteluissa keskustellaan poronhoidon tarpeiden huomioimisesta sekä **lieventämiskeinoista ja kompensoinnista**. Konkreettiset toimet **täsmentyvät yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa**. Kaivoksen kuntakaavoituksen yhteydessä käydään poronhoitolain 53 §:n neuvottelut.
- Porotalousselvityksen täydennyksessä **haittavaikutusten lieventämistoimenpiteitä, joiden suunnittelu yhdessä paliskuntien kanssa**
- **Haittakorvauksista ja kompensoimisesta paliskunnat ja hankevastaava sopivat erikseen**. Vapaaehtoisesta korvausmenettelystä tehdään suunnittelua ja pyritään sopimaan **yhteistyöryhmässä**. Mahdollisia haittavaikutusten korvaamisia käsitellään viranomaisten toimesta **kaivoslupaprosessissa**.